

UNIVERSITATEA DE STAT „ALECU RUSSO” DIN BĂLȚI
FACULTATEA DE ȘTIINȚE REALE, ECONOMICE ȘI ALE MEDIULUI
CATEDRA DE ȘTIINȚE FIZICE ȘI INGINEREȘTI

Discutat în ședința
Catedrei de științe fizice și ingineresti
din **29.08.2016**
proces-verbal nr. **1**

Aprobat în ședința
Consiliului Facultății de Științe Reale,
Economice și ale Mediului
din **20.10.2016**
proces-verbal nr. **5**

Curriculum pentru unitatea de curs

Fizică generală II

(*ciclul I, specialitatea Educație tehnologică, învățământ cu frecvență redusă*)

Autor: conf. univ., dr., Mihail Popa

Bălți, 2016

I. Informații de identificare a cursului

Facultatea: *Științe Reale, Economice și ale Mediului*

Catedra: *Științe fizice și inginerești*

Domeniul general de studiu: *14. Științe ale educației*

Domeniul de formare profesională la ciclul I: *141. Educație și formarea profesorilor*

Denumirea specialității / specializării: *141. 14. Educație tehnologică*

Administrarea unității de curs:

Codul unității de curs	Credite ECTS	Total ore	Repartizarea orelor				Forma de evaluare	Limba de predare
			Prel.	Sem.	Lab.	Lucr. ind.		
F.02.O.012	6	180	18	6	12	144	Examen	Română

Statutul: *unitate de curs fundamentală*

II. Informații referitoare la cadrul didactic

Titularul cursului – Popa Mihail, doctor în științe fizico-matematice, conferențiar universitar;

- Licențiat în Fizică și Tehnică, Facultatea de Tehnică, Fizică și Matematică, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți (1993);
- Stagiunea de doctorat, Facultatea de Fizică, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași România (1999 – 2003);
- Stagiunea de post-doctorat, Nanobiomedical Centre, Adam Mickiewicz University of Poznan, Poland (2013 – 2014).

Biroul: Blocul II, aula 240

Nr. telefon de contact: 068020395

Adresa e-mail: miheugpopa@yahoo.com

Ore de consultații: joi, 14.00-16.00. Pot oferi consultații și în orele libere de la facultate, pot răspunde la întrebări utilizând și alte surse informaționale.

III. Integrarea cursului în programul de studii

Fizica aparține științelor fundamentale care constituie baza pregătirii teoretice a inginerilor și joacă rolul unei temelii fără de care este imposibilă activitatea rodnică a inginerului în orice domeniu al tehnicii moderne. Pe parcursul ultimelor trei secole dezvoltarea tehnicii a mers pas cu pas cu dezvoltarea fizicii, care anticipa și argumenta științific direcții noi ale tehnicii.

Cursul de *FIZICĂ GENERALĂ II* include două compartimente importante ale fizicii: *Fizica moleculară și Optica.*

Sub titlul *Fizică moleculară* sunt cuprinse, după cum ne-o confirmă literatura de specialitate, studiul fenomenelor și proprietăților corpurilor determinate de caracteristicile moleculelor constituente, precum și de interacțiunile lor. Este un domeniu foarte vast al fizicii clasice cuprinzând în primul rând caracteristicile mecanice și termice ale corpurilor, dar și legile generale care le guvernează, legile termodinamicii și ale fizicii statistice care sunt esențiale în studiul tuturor proceselor fizice. Stabilirea unor relații corecte între lumea microscopică și cea macroscopică face posibilă înțelegerea fenomenelor fizice și permite utilizarea rezultatelor teoretice în domeniul aplicativ.

În prezent materialul factic din *Optică și spectroscopie* este inimaginabil de bogat. Importanța cunoașterii acestor domenii din fizică rezultă imediat dacă ne gândim la multiplele aplicații ale opticii și spectroscopiei în transportul informațiilor, în cercetarea cosmosului, a oceanului, în stabilirea compoziției sau a structurii substanțelor.

Cursul de *FIZICĂ GENERALĂ II* are următoarele scopuri. În primul rând, de a comunica studenților cu profil tehnic principiile și legile de bază ale fizicii; de a-i familiariza cu fenomenele fizice de bază, cu metodele de observare și studiere experimentală a lor. În al doilea rând, de a deprinde studentul cu metodele principale de măsurare exactă a mărimilor fizice, precum și cu cele mai simple metode de prelucrare a datelor experimentale. În al treilea rând, de a crea o concepție corectă despre rolul fizicii moleculare în progresul tehnico-științific și de a dezvolta curiozitatea, pricepera și interesul pentru soluționarea problemelor cu caracter tehnico-științific sau aplicativ.

Cunoștințele acumulate în cadrul acestui curs vor contribui la studierea cu succes a științelor tehnico-tehnologice: mecanicii mașinilor, electronicii, termotehnicii, radiotehnicii etc.

IV. Competențe prealabile

Înainte de începerea studierii cursului dat studentul trebuie să îndeplinească planul de învățământ la cursurile de *Fizică generală I* și *Matematică superioară I* (să susțină toate probele de evaluare preconizate, să efectueze și să susțină lucrările de laborator, să susțină examenele).

V. Competențe dezvoltate în cadrul cursului

CP1. Operarea cu fundamentele științifice ale tehnicii, tehnologiei și ale științelor educației și utilizarea acestor noțiuni în comunicarea profesională.

CP2. Elaborarea modelelor pentru descrierea fenomenelor și proceselor reale.

CP3. Rezolvarea de probleme tipice caracteristice modulelor cu caracter tehnologic și specifice educației tehnologice.

CP4. Proiectarea obiectelor tehnice, rezolvarea de probleme tipice caracteristice modulelor cu caracter tehnic și specifice educației tehnologice.

CP5. Proiectarea activităților didactice ce se referă la educația tehnologică, specifice treptei gimnaziale de învățământ, utilizând cunoștințele acumulate la studierea unităților de curs fundamentale și de specialitate.

CT3. Cunoașterea necesității de formare profesională continuă și autoevaluarea critică a nivelului propriu profesional cu utilizarea eficientă a resurselor și tehnicii moderne de învățare, comunicare pentru dezvoltarea profesională continuă.

VI. Finalități de studii

La finele cursului studenții vor fi capabili:

- să definească principiile, postulatele și legile de bază ale fizicii generale;
- să înțeleagă și să explice științific corect fenomenele fizice din natură și laborator;
- să cunoască deducerea (demonstrarea) legilor fizice și a formulelor de calcul ale mărimilor fizice;
- să aplice expresiile matematice ale legilor fizicii la rezolvarea problemelor de fizică generală;

- să cunoască transformările în unități SI ale unităților de măsură ale mărimilor fizice și să le aplice la rezolvarea problemelor de fizică;
- să cunoască metodele de rezolvare ale problemelor de fizică;
- să poată alege cea mai rațională metode de rezolvare a fiecărei probleme;
- să poată aplica diferite metode de rezolvare pentru aceeași problemă de fizică;
- să înțeleagă conexiunile intra- și interdisciplinare ale fizicii cu alte ramuri ale științei.

VII. Conținuturi

<i>Nr. ord.</i>	<i>Teme predate</i>	<i>Nr. de ore</i>
FIZICA MOLECULARĂ		
1.	Obiectul fizicii moleculare. Metodele statistică (cinetico-moleculară) și termodinamică de cercetare a proprietăților fizice ale sistemelor macroscopice. Sisteme termodinamice. Parametri și procese termodinamice. Gazul ideal. Ecuația fundamentală a teoriei cinetico-moleculare.	2
2.	Ecuația de stare a gazului ideal. Izoprocese. Legile gazului ideal (Boyle-Mariotte, Gay-Lusac, Charles, Avogadro, Clapeyron și Dalton). Reprezentarea grafică a izoproceselor.	2
3.	Ciocniri intermoleculare. Drumul (parcursul) liber mediu al moleculelor. Secțiunea efectivă de ciocnire. Formula lui Maxwell pentru drumul liber mediu. Dependența de temperatură și presiune a drumului liber mediu.	2
4.	Fenomene de transport în gaze (difuziunea, conductivitatea termică și viscozitatea). Legile lui Fick, Fourier și Newton. Coeficienții fenomenelor de transport și relațiile dintre ei.	2
5.	Primul principiu al termodinamicii. Energia internă a sistemului termodinamic. Lucrul și căldura. Capacitatea termică (capacitatea calorică), capacitatea termică specifică (căldura specifică), capacitatea termică molară (căldura molară).	2
OPTICA		
6.	Obiect de studiu al Opticii. Dualismul unda-corpusul privind natura luminii. Legile fundamentale ale opticii. Elemente din teoria electromagnetică a luminii. Presiunea luminii.	2
7.	Interferența luminii. Coerența. Condițiile de interferență. Metode de obținere a undelor coerente în optică. Aplicații practice ale interferenței.	2
8.	Difracția luminii. Principiul Huygens-Fresnel. Metoda zonelor Fresnel. Difracția Fresnel de la un orificiu circular și de la un disc mic. Difracția Fraunhofer de la o fantă. Rețeaua de difracție.	2
9.	Lentile subțiri: clasificarea, mărimile caracteristice, formula și construcția de imagini. Instrumente (aparate) optice: aparatul fotografic, aparatul de proiecție, luneta, microscopul.	2
Total		18

<i>Nr. ord.</i>	<i>Teme pentru studiu individual</i>
1.	Legea de distribuție a moleculelor gazului după viteze (legea lui Maxwell). Viteza cea mai probabilă. Viteza medie aritmetică. Viteza pătratică medie. Experiența lui Stern.

2.	Formula barometrică. Legea lui Boltzmann pentru distribuția particulelor într-un câmp potențial exterior. Determinarea numărului lui Avogadro de către J. Perrin.
3.	Aplicații ale primului principiu al termodinamicii la diferite izoprocese. Ecuația lui Mayer. Procesul adiabatic. Ecuația lui Poisson. Exponentul adiabatic. Lucrul efectuat de gazul ideal în procesul adiabatic.
4.	Procese reversibile și ireversibile. Procese ciclice. Ciclul Carnot. Randamentul ciclului Carnot. Ciclul Carnot invers și coeficientul frigorific al acestuia.
5.	Ciclul de funcționare al motorului Otto și al motorului Diesel. Randamentul motoarelor termice.
6.	Entropia. Entropia gazului ideal. Inegalitatea lui Clausius. Principiul al doilea al termodinamicii.
7.	Gazele reale. Ecuația lui Van der Waals. Izotermele gazelor reale. Starea critică. Parametrii critici.
8.	Structura lichidelor. Tensiunea superficială. Energia liberă a stratului superficial. Formula lui Laplace. Fenomene capilare. Unghi de racordare. Legea lui Jurin.
9.	Mărimi fotometrice. Unități energetice și fotometrice. Curba de vizibilitate. Fotometria. Fotometre.
10.	Polarizarea luminii. Lumina naturală și polarizată. Transversalitatea undelor de lumină. Polarizator și analizor. Legea lui Malus. Gradul de polarizare. Polarizarea luminii prin reflexie. Legea lui Brewster.
11.	Birefrința. Prisma Nicol și polarizorul Drace. Birefrința provocată (fotoelasticitate, efectul fotooptic și efectul magneto optic). Polarizarea rotatorie. Aplicații.
12.	Dispersia luminii. Viteza de grup. Teoria electronică clasică a dispersiei luminii. Absorbția luminii. Legea Bouguer-Lambert.
13.	Efectul fotoelectric extern: descoperirea fenomenului, definiția și legile de bază. Fotonii. Ecuația lui Einstein. Aplicații ale efectului fotoelectric extern.
15.	Radiația termică. Mărimi caracteristice radiației termice. Legile radiației corpului absolut negru (Kirchhoff, Stefan-Boltzmann, Wien, Rayleigh-Jeans și Planck). Pirometria optica.

<i>Nr. ord.</i>	<i>Activitatea la seminar</i>	<i>Nr. de ore</i>
1.	Rezolvarea problemelor la <i>FIZICĂ MOLECULARĂ</i>	2
2.	Rezolvarea problemelor la <i>OPTICA</i>	2
3.	<i>Probă de evaluate sumativa la Fizică generală II</i>	2
Total		6

Tematica lucrărilor de laborator

1. Determinarea umidității aerului prin diferite metode;
2. Determinarea coeficientului de viscozitate a lichidelor cu ajutorul viscozimetrului Ostwald-Pinchevici;
3. Determinarea caldurii specifice a lichidelor și a caldurii latente de vaporizare cu ajutorul electrocalorimetrului;
4. Determinarea coeficientului de conductibilitate termică a metalelor;
5. Determinarea raportului căldurilor specifice ale gazului după metoda lui Clement – Desormes;
6. Determinarea coeficientului de tensiune superficială a lichidelor;

7. Determinarea iluminării cu ajutorul luxmetrului;
8. Determinarea razei de curbură a lentilei și lungimii de undă a luminii cu ajutorul inelelor lui Newton;
9. Determinarea indicelui de refracție a sticlei și lichidului cu ajutorul microscopului și refractometrului;
10. Determinarea măririi microscopului;
11. Determinarea concentrației bioxidului de carbon în aer cu ajutorul interferometrului;
12. Determinarea unghiului de rotație a planului de polarizare și a concentrației soluției de zahăr cu ajutorul zaharimetrului.

<i>Nr. ord.</i>	<i>Activitate de laborator</i>	<i>Nr. de ore</i>
1.	Efectuarea lucrărilor de laborator.	2
2.	Efectuarea lucrărilor de laborator. Susținerea lucrărilor de laborator.	2
3.	Efectuarea lucrărilor de laborator. Susținerea lucrărilor de laborator.	2
4.	Efectuarea lucrărilor de laborator. Susținerea lucrărilor de laborator.	2
5.	Efectuarea lucrărilor de laborator. Susținerea lucrărilor de laborator.	2
6.	Efectuarea lucrărilor de laborator. Susținerea lucrărilor de laborator.	2
Total		12

VIII. Activități de lucru individual și Evaluarea

1. La prelegeri se realizează evaluări formative, care exclud aprecierea cu note.
2. La fiecare seminar cadrul didactic prezintă studenților *sarcina la ore* (problemele care urmează fi rezolvate în cadrul unei sau mai multe ore de seminar) și *sarcina pentru acasă* (probleme care trebuie rezolvate individual).
3. La ultima oră de seminar se efectuează o evaluare sumativă ce cuprind subiecte teoretice și practice. Nota obținută reprezintă *media I*.
4. Studentul prezintă un portofoliu cu lucrările de laborator, în care sînt prezentate datele experimentale măsurate, calculele mărimilor calculate, tabelele completate, calculul erorilor, răspunsuri la chestionar etc. Fiecare lucrare de laborator se apreciază cu notă, iar media aritmetică a notelor de laborator reprezintă *media II*.
5. Media aritmetică dintre mediile I și II reprezintă *nota reușitei curente*.
6. Titularul de curs oferă consultații săptămînale pentru a ajuta studentul în realizarea sarcinilor propuse.
7. Nota finală la disciplina *Fizică generală I* se calculează conform formulei:

$$\text{Nota finală} = 0,5 \times \text{Nota reușitei curente} + 0,5 \times \text{Nota de la examen.}$$

8. Examenul final se susține în scris. Notele de la examen se anunță în ziua desfășurării examenului, după cel mult 2 ore de la finisarea examenului (timp de verificare a lucrărilor). În cazul în care studentul nu este de acord cu nota acumulată, el are dreptul să tragă un alt bilet de examinare și să rezolve la tablă toate subiectele din bilet.

VIII.I. Mostre de probe de evaluare:

Probă de evaluare la FIZICĂ GENERALĂ II (prelegeri, ET11R)

Aprob

Șef de catedră _____

Varianta I

- Formulați și scrieți expresia matematică pentru:
  - formula fundamentală a teoriei cinetico-moleculare; (1p.)
  - legea lui Boyle-Marriotte; (1p.)
  - capacitate termică specifică (căldura specifică); (1p.)
  - indice de refracție absolut; (1p.)
- Deduceți și formulați condițiile de maxim și minim de interferență. (5p.)
- Explicați proprietățile unui gaz ideal (prin ce se deosebește de cel real). (4p.)
- Folosind exemplul $[F]_{SI} = [m]_{SI} \cdot [a]_{SI} = 1N = 1kg \cdot 1 \frac{m}{s^2} = 1kg \frac{m}{s^2}$, deduceți unitatea de măsură a a cantității de căldură și transformați-o în unități SI fundamentale. (2p.)

Barem de evaluare

Nr. puncte	15	13-14	11-12	9-10	7-8	5-6	3-4	2	1	0
Nota	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Data _____

conf. univ., dr., Mihail Popa _____

Probă de evaluare la FIZICĂ GENERALĂ II (prelegeri, ET11R)

Aprob

Șef de catedră _____

Varianta II

- Formulați și scrieți expresia matematică pentru:
  - principiu înfii al termodinamicii; (1p.)
  - legea lui Gay - Lussac; (1p.)
  - capacitate termică (calorică); (1p.)
  - legea reflexiei luminii. (1p.)
- Deduceți și formulați legea lui Dalton. (5p.)
- Reprezentați grafic cele trei izoprocese (pentru o valoare constantă și pentru trei valori constante ale unui parametru). Indicați pentru fiecare grafic care parametru constant este mai mare. (4p.)
- Folosind exemplul $[F]_{SI} = [m]_{SI} \cdot [a]_{SI} = 1N = 1kg \cdot 1 \frac{m}{s^2} = 1kg \frac{m}{s^2}$, deduceți unitatea de măsură a presiunii și transformați-o în unități SI fundamentale. (2p.)

Barem de evaluare

Nr. puncte	15	13-14	11-12	9-10	7-8	5-6	3-4	2	1	0
Nota	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Data _____

conf. univ., dr., Mihail Popa _____

VIII.II. Mostre de bilete pentru examen:

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți
Facultatea de Științe Reale, Economice și ale Mediului
Catedra de științe fizice și inginerești

Aprob
Șef de catedră _____

Bilet de examinare Nr. 1 Examen la *FIZICĂ GENERALĂ II*, specialitatea *Educație tehnologică*

Expuneți temele:

1. (7p.) Legea de distribuție a moleculelor gazului după viteze (legea lui Maxwell). Viteza cea mai probabilă. Viteza medie aritmetică. Viteza pătratică medie. Experiența lui Stern.
2. (7p.) Interferența luminii. Coerența. Condițiile de interferență. Metode de obținere a undelor coerente în optică. Aplicații practice ale interferenței.

Rezolvați problemele:

1. (5p.) O masă de 10g de oxigen, ce se află în condiții normale, se comprimă pînă la volumul de $1.4 \times 10^{-3} \text{m}^3$. Să se afle presiunea și temperatura oxigenului după comprimare, dacă oxigenul se comprimă adiabatic. Determinați, de asemenea, lucrul efectuat la comprimare oxigenului.
2. (5p.) O rază de lumină trece printr-un lichid turnat într-un vas de sticlă ($n = 1,5$), și se reflectă de fund. Raza reflectată este total polarizată, cînd ea cade pe fundul vasului sub un unghi de $42^{\circ}37'$. Să se afle: 1) indicele de refracție al lichidului; 2) sub ce unghi trebuie să cadă pe fundul vasului raza de lumină, care merge în acest lichid, pentru ca să aibă loc reflexia totală.

Barem de evaluare

Nr. puncte	24	22-23	19-21	16-18	13-15	10-12	7-9	5-6	3-4	1-2
Nota	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Data _____

Examinator: dr., conf. univ. Mihail Popa _____

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți
Facultatea de Științe Reale, Economice și ale Mediului
Catedra de științe fizice și inginerești

Aprob
Șef de catedră _____

Bilet de examinare Nr. 2 Examen la *FIZICĂ GENERALĂ II*, specialitatea *Educație tehnologică*

Expuneți temele:

1. (7p.) Aplicații ale primului principiu al termodinamicii la izoprocese gazului ideal. Ecuația lui

Mayer. Procesul adiabatic. Ecuația lui Poisson. Exponentul adiabatic. Lucrul efectuat de gazul ideal în procesul adiabatic.

2. (7p.) Difrakția luminii. Principiul Huygens-Fresnel. Metoda zonelor Fresnel. Difrakția Fresnel de la un orificiu circular și de la un disc mic. Difrakția Fraunhofer de la o fantă. Rețeaua de difracție.

Rezolvați problemele:

1. (5p.) De câte ori este mai mare coeficientul de frecare interioară al oxigenului decât coeficientul de frecare interioară al azotului? Temperatura gazelor este aceeași.
2. (5p.) Filamentul spiral al unui bec electric cu intensitatea luminoasă de 100 lm este situată într-un balon sferic mat cu diametrul de: 1) 5 cm și 2) 10 cm. Să se determine radianța luminoasă și strălucirea becului în ambele cazuri. Pierderile de lumină în invelișul balonului se neglijează.

Barem de evaluare

Nr. puncte	24	22-23	19-21	16-18	13-15	10-12	7-9	5-6	3-4	1-2
Nota	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Data _____

Examinator: dr., conf. univ. Mihail Popa _____

IX. Referințe bibliografice

1. DETLAF, A. A., IAVORSKI, B. M., *Curs de fizică*, Chișinău, „Lumina”, 1991, 564 p.;
2. PASNICU, C., ISTRATE M., URSU D., MATEESCU, N., *Curs de fizică (pentru ingineri)*, vol. I-II, Institutul Politehnic Iași, Facultatea de Mecanică, 1987, 493 p.;
3. CREȚU, TR. I., *Fizica. Curs universitar*, București, Editura tehnică, 1996, 308 p.;
4. САВЕЛЪЕВ, И. В., *Курс де физикэ жєнералэ*, вол. II și III, Кишинэу, Едитура «Лумина», 1992, 380p / 360 p.;
5. SEARS, F. W., ZEMANSKY, M., YOUNG, H. D., *University Physics*, New-York, Addison-Wesley, 1992, 380 p.;
6. HALLIDAY, D., RESNICK, R., *Fundamentals of Physics*, 4th. Ed., London, Wiley, 1993, 340 p.;
7. ТРОФИМОВА, Т. И., *Курс физики*, том. I, Москва, «Высшая школа», 1990, 432 с.;
8. КИКОИН, А.К., КИКОИН, И.К., *Молекулярная физика*, Москва, «Наука», 1976, 480с.
9. ЛАНДСБЕРГ, Г.С., *Оптика*, Москва, «Наука», 1976, 926 с.
10. ВОЛКЕНШТЕЙН, В. С., *Кулежєре де проблеме де физикэ жєнералэ*, Кишинэу, «Лумина», 1981.